

Chrześcijananie, heretycy i pogadnie

Paulina Stelmaszczyk

Zagadnienia

- Pojęcie uniwersalizmu średniowiecznego.
- Poganin w średniowieczu.
- Herezje średniowieczne. Dlaczego powstały?
- Odpowiedź kościoła na średniowieczne herezje.
- Krucjaty – idea, przebieg, skutki
- Islam

Uniwersalizm średniowieczny dążył do stworzenia jednego społeczeństwa średniowiecznego. Było to możliwe dzięki ujednoczeniu języka, architektury i sztuki oraz wyznania chrześcijańskiego.

Chrystianizacja Europy

Mianem chrystianizacji określamy proces, który polega na przekonywaniu mieszkańców jakiegoś obszaru do przyjęcia wiary chrześcijańskiej. Zapoczątkowany około V w, trwał przez większość czasu średniowiecza.

Nawracanie innych na swoją wiarę, przeprowadzane było początkowo przez papieżstwo, biskupstwa i zakony. Tworzone na terenach pogańskich klasztory misyjne pozyskiwały kadry duchowne (często z elit społecznych), które pomagały w **chrystianizacji**. Od IX w. do procesu zaczęły włączać się również państwa europejskie.

Mimo iż samo imperium frankijskie upadło to za panowania Karola Wielkiego zrodziło się przekonanie, związane z ideą monarchii chrześcijańskiej i protektoratem Karola nad kościołem, że państwo nie może istnieć bez Boga.

Oznaczało to przymusową chrystianizację kształtujących się na wschodnich granicach imperium karolińskiego germańskich organizmów państwowych.

Poganie postrzegani byli z perspektywy wrogów. Nawracanie pogan na ziemiach słowiańskich (to tu były największe skupiska pogańskie), łączyło się z licznymi stratami ludzkimi, gdyż tak jak wcześniej było mówione chrystianizacja odbywała się za pomocą miecza, a dopiero później na tereny wkraczali misjonarze.

Patrząc z aspektu całego państwa chrystianizacja dobrowolna, na jaką mógł zgodzić się król dotyczyła właściwie tylko jego samego i dworu jakim się otaczał, a reszta państwa jakim rządził, prawdopodobnie nie wiedziała nawet że zmieniła religię

Walczyć, ale przeciw komu?

Piotr WALDO

- Przeciw wrogom kościoła.
- Paganie
- *paganus* - wieśniak
- Paganie – pogardliwe, określenie używane przez chrześcijan wobec wyznawców religii pozachrześcijańskich, głównie niemonoteistycznych, politeistycznych i animalistycznych, odpowiednik żydowskiego goj i islamskiego giaur.

Heretycy

Herezja – pogląd/dogmat sprzeczny z nauką Kościoła.

-arianie

-katarzy

-waldensi

-husyci

Średniowieczny Kościół nie spełniał oczekiwań wszystkich wierzących. Nie wszyscy zgadzali się na tryb życia księży a także zatracenie wartości chrześcijańskich. Ruchy heretyckie przeciwstawiły się sprawowaniu świeckiej władzy przez kler, gromadzeniu przez kościół majątków oraz życie ponad stan. Uważali, że zasady moralne Kościoła zostały zatracone.

Krzyżowcy

- Krucjaty organizowane były przez państwa i rycerstwo katolickie Europy. Uczestnicy wypraw krzyżowych nazywani byli krzyżowcami.

Krucjaty

Jednym z najbardziej znanych sposobów chrystianizacji są krucjaty, czyli religijne wyprawy zbrojne odbywające się w średniowieczu w latach 1095–1291. Za ich prekursora uważa się papieża Urbana II, który wzywał do walki z Islamem. Wezwanie clermonckie wygłoszone przez tego papieża dało początek ruchowi krucjat. Pierwsze krucjaty miały na celu odzyskanie ziemi świętej, później miały na celu zdobycia terenów na nowe państwa chrześcijańskie oraz zdobycie łupów.

W 1231 r. Grzegorz IX powołał inkwizycję – instytucję papieską, której zadaniem było wykrywanie heretyków i ich karanie. W procesach inkwizycyjnych stosowano m.in. Tortury, chłosty, więzienie, karę śmierci. Szczególnie bezwzględna była zaś inkwizycja w Hiszpani, to właśnie to państwo postawiło sobie za cel obronę chrześcijaństwa przed muzułmanami.

DOMINIKANIE I INKWIZYCJA

Sądy inkwizycyjne zostały powierzone Zakonowi Kaznodziejskiemu dominikanów.

Dominikanie swoje kazania opierali na dogłębnym studiach teologicznych i skutecznie rywalizowali z głosicielami poglądów heretyckich.

<https://www.youtube.com/watch?v=rtlx8HeDtWc>

Krucjaty – wyprawy wojenne podejmowane przez chrześcijańskie rycerstwo pod hasłami religijnymi. Ich celem była walka z niewiernymi. Rekonkwista (reconquista) – walki rycerstwa chrześcijańskiego (głównie hiszpańskiego i portugalskiego) z Arabami na Płw. Pirenejskim rozpoczęte w VIII w a zakończone podbiciem Grenady w 1492 r.

krzyżowych

Święty Augustyn jako pierwszy usankcjonował walkę toczoną w imię Boga. Wojna mogła nawet przynieść chwałę jeżeli toczyło się ją z niewiernymi lub wyznawcami innej religii. Poglądy te wywarły duży wpływ na zmianę sposobu myślenia chrześcijan w średniowieczu. Od tej pory nawracanie niewiernych siłą było chwalebne, choć odbiegało od wiary pierwszych chrześcijan dla których walka, a także nawracanie siłą, było hańbiące. W XI wieku papieżstwo sformułowało ideę wojny świętej, która miała być obowiązkiem religijnym każdego chrześcijańskiego rycerza. Zmienił się ideał rycerza – oprócz wierności seniorowi i monarsze miał również obowiązek stawania w obronie wiary.

Od VIII wieku Hiszpanie toczyli walki z Arabami na Półwyspie Pirenejskim. Kalifat Kordobaoski starał się utrzymać tam swoje wpływy jednak jego rozpad na wiele emiratów zapoczątkował pasmo sukcesów rycerzy hiszpaoskich (w 1085 r. Hiszpanie zdobyli Toledo). Świętą wojnę przeciwko Arabom na Płw. Pirenejskim nazywano rekonkwistą. Jej celem było usunięcie Arabów z Hiszpanii. Wojnę tę gorąco poparł papież Aleksander II , który w 1063 roku zaapelował do chrześcijan o pomoc w walce z Arabami.

W X i XI wieku Turcy Seldżuccy zaczęli napływać z rejonów dzisiejszej Buchary na obszar Bliskiego Wschodu. Osiedlając się na terenie Syrii i Palestyny Turcy przejęli kontrolę nad Ziemią Świętą. Nie byli oni tak tolerancyjni jak Arabowie, którzy pozwalali chrześcijańskim pielgrzymom podróżować bez większych przeszkód do Jerozolimy i innych miejsc świętych. Turcy Seldżuccy represjonowali podróżnych i utrudniali dostęp do miejsc świętych co budziło oburzenie i wrogość chrześcijan. Miało to duży wpływ na wzrost wrogich nastrojów. Idea świętej wojny zaczęła padać na podatny grunt. Jednocześnie cesarz bizantyjski Aleksy I Komnen poprosił papieża i rycerzy europejskich o pomoc w walce z Turkami gdyż zagrażali oni Cesarstwu Bizantyjskiemu.

Duży wpływ na ideę krucjat miała sytuacja społeczno-gospodarcza Europy. Duże przeludnienie, rozbicie feudalne i wynikający z tego głód ziemi stymulowały wyprawy krzyżowe. Papiestwo głosiło, że ziemie wyzwolone z rąk niewiernych będą jego własnością lecz zostaną oddane w lenno rycerzom, którzy je zdobędą. Zubożali rycerze pragnęli się wzbogacić tym bardziej, że jednocześnie mieli szansę zbawienia własnej duszy i dobrze służyć Bogu, jak głosił Kościół.

Ideę walki o wyzwolenie Ziemi Świętej z rąk niewiernych podniesiono podczas sporu papieżstwa z cesarstwem. Wyprawy krzyżowe mogły się stać atutem w sporze między tymi dwoma największymi „potęgami” europejskimi. Powszechny ruch popierający krucjaty miał świadczyć o szacunku i poważaniu, jakim cieszył się papież wśród rycerstwa europejskiego. Tym bardziej, że hasło krucjat ogłosił papież Urban II, który w 1095 r. na synodzie w Clermont wezwał rycerstwo zachodnioeuropejskie do wyzwolenia Jerozolimy oraz Ziemi Świętej.

Przyczyny klęski krucjat

W Europie Zachodniej mieszkało zbyt mało ludzi by móc skutecznie podbić Bliski Wschód, 3/4 większość krzyżowców traktowała krucjaty jako pielgrzymkę, a nie podbój; uczestniczyli w jednej kampanii i wracali do domu.

-Tylko nieliczni osiedlali się na Bliskim Wschodzie,

-Europejczycy nie radzili sobie dobrze z klimatem i lokalnymi chorobami,

-przewaga liczebna spoczywała po stronie muzułmanów, którzy uważali, że bronią swojej ziemi.

Islam

Narodziny islamu

1. **Islam** narodził się na **Półwyspie Arabskim** zamieszkałym przez **Arabów**

a. Arabowie byli ludem **koczowniczym**, zajmującym się pasterstwem i handlem

b. w **politeistycznej** religii Arabów szczególną rolę odgrywał **Czarny Kamień** przechowywany w świątyni **Kaaba** w **Mekce**

2. Działalność **Mahometa**

a. twórcą nowej religii był Mahomet, który ogłosił się **prorokiem**

b. islam jest religią **monoteistyczną**

– jego wyznawcy czczą **Allaha**

– wyznawców islamu nazywamy **muzułmanami**

c. w **622 r.** Mahomet musiał uciec do **Medyny** – mużułmanie uznają tę datę za początek nowej ery

3. Zasady islamu

a. świętą księgą islamu jest **Koran**

b. każdy muzułmanin musi przestrzegać pięciu zasad – **pięć filarów islamu**:

– **publiczne wyznanie wiary** (*Nie ma Boga prócz Allaha, a Mahomet jest jego prorokiem*)

– **modlitwa** odmawiana pięciokrotnie w ciągu dnia

– **jałmużna**

– **post**

– **pielgrzymka do Mekki**

c. po śmierci Mahometa przywódcami muzułmanów zostali **kalifowie**

5. Podboje Arabów

a. w VII w. Arabowie podbili Persję i zdobyli część ziem Bizancjum

b. do VIII Arabowie. zdobyli całą północną Afrykę i dzisiejszą Hiszpanię

c. po okresie podbojów imperium arabskie rozpadło się na kilka **kalifatów**

Dziękuję za uwagę

